

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

În cadrul programului de mobilitate la Universitatea Aalborg, Departamentul Business and Management au fost efectuate mai multe activități, printre care:

- analiza programului de studii ”Economia și Administrarea Afacerilor” (Economics and Business Administration (EBA)) și a programelor analitice (curriculum) la disciplinele/modulele incluse în program;

- asistarea la lecții (curs, seminare, consultații) și examinarea procesului de învățare PBL, în special, activitatea profesorului/tutorului;

- schimb de experiență cu personalul universității gazdă în elaborarea "problemele reale"/ studiu de caz pentru PBL, organizarea stagiilor de practică, evaluarea studenților etc.;

- consultarea literaturii de specialitate din cadrul bibliotecii universitare etc.

Programul de licență în *Economie și Administrarea Afacerilor* constituie un program amplu, interdisciplinar, orientat spre învățare pe baza problemelor (PBL). Obiectivul acestuia este de a învăța studentul să identifice și să formuleze problemele reale din mediul de afaceri și, ulterior, să conceapă soluții care pot sprijini gestionarea activității organizațiilor private și publice în raport cu împrejurimile lor interne și externe.

Analiza conținutului și structurii programului de studii atestă faptul că acesta include de la 2 până la maximum 6 module/cursuri pe semestru, care sunt evaluate cu un număr de 5/10/12/13/15/20 ori 25 ECTS. Începând cu primul semestru ***studenții sunt familiarizați cu metoda de învățare bazată pe probleme (PBL)***, iar pe parcursul studiilor, în fiecare semestru, au cursuri/module care dezvoltă abilitățile necesare rezolvării problemelor. Astfel:

1-ul semestru - cursul *Introduction to PBL and methodology* - formează competențele de bază în organizarea și punerea în aplicare a muncii în echipă pe bază de proiect-problemă;

Semestru 2 – cursul *Metode științifice I* - se realizează o introducere a studenților în teoria științei și a conceptelor de bază, inclusiv: paradigme, ontologie și epistemologie;

Semestru 3 – cursul *Metode științifice II* - dezvoltă abilitățile de înțelegere și utilizare a diferitor abordări metodologice, care sunt de bază și esențiale pentru următoarele cursuri;

Semestru 4 - Analiza datelor și Statistică - dezvoltă abilităților în înțelegerea și utilizarea statisticilor atât pentru a aplica aceste competențe în propriile lor cercetări, cât și interpretarea cercetărilor realizate de alte persoane;

Semestru 5 - Proiectul - dezvoltă abilități de lucru asupra unui proiect orientat spre rezolvarea problemei și aplicarea de metode științifice pentru studiul unei companii;

Semestru 6 - Teza de licență - dezvoltă abilități în comunicarea și analiza economică, de rezolvare a problemelor privind administrarea afacerii.

În afară de programa cursului/modulului (curriculum), la Universitatea din Alborg se elaborează și **Curriculum pentru fiecare semestru**, ce a prezentat o noutate pentru noi.

Curriculum pe semestru include așa componente ca:

- *Detalii privind semestru/ Semester details*

- *Tematica cadru a semestrului/ Semester framework theme* - fiind indicat numărul de credite ECTS care trebuie să le acumuleze studentul, scopul semestrului, precum și ce cunoștințe, aptitudini și competențe vor obține studenții pe parcursul semestrului, accentul fiind pus pe dezvoltarea capacității lor de a studia în mod independent și în cooperare cu alte persoane.

- *Organizarea activității pe parcursul semestrului și calendarul/ Semester organisation and time schedule* ,

- *Coordonatorul și secretariat responsabil pe semestru/ Semester coordinator and secretariat assistance.*

Disciplinele/modulele incluse într-un semestru, pe lângă faptul că dezvoltă niște competențe specifice, împreună, completându-se contribuie la formarea la studenți a unor competențe generice cum ar fi: lucru în echipă, comunicarea, rezolvarea problemelor etc. În fiecare **semestru**, fiind asistați de un profesor-tutore, studenții lucrează în echipă asupra unui **proiect –problemă**. Proiectul realizat este prezentat profesorului pentru evaluare și susținut public. De regulă, primul proiect elaborat de studenți nu este evaluat cu notă, aprecierile/comentariile făcându-se atât de profesori, cât și colegii din alte echipe. La **evaluare**, cu toate că se apreciază calitatea proiectului în ansamblu, fiecărui membru al echipei i acordă notă **în dependență implicare și competențele teoretice și practice dobândite**.

La fel prezintă interes experiența cu referite la activitatea **supervizorul pe semestru**, acesta fiind desemnat de *Study board* din rândul profesorilor cu experiență care predau în semestru respectiv. Rolul acestora este de a coordona, împreună cu secretarul responsabil pe semestru, activitatea profesorilor care au lecții în semestru respectiv, comunica cu studenții privind experiențele de învățare și ai consulta privind traseul educațional etc.

La Universitatea din Aalborg, în procesul de predare – învățare - evaluare se utilizează pe scară largă diverse **instrumente TIC**. Toți studenții sunt înregistrați pe **platforma MOODLE**, având acces la programele, curriculumule, cursuri etc. De asemenea, MOODLE este folosit pentru evaluare și diverse activități (chat, forum, sondaj etc.). Cu toate că utilizăm platforma MOODLE, totuși aceasta constituie pentru studenții noștri o resursă și un instrument de evaluare, iar oportunitățile ce le oferă Activitățile nu sunt valorificate.

Dezvoltarea la studenți a competențelor TIC nu este privită ca un obiectiv separat (în program nu este un curs de Informatică), acesta fiind integrat în curriculum mai multor cursuri. De exemplu, la lecția de Statistică, studenții lucrând în echipă au primit sarcina, utilizând programul Excel, să calculeze media, mediana și valoarea modală și să prezinte rezultate obținute colegilor. Astfel studenții au obținut cunoștințe noi privind indicatorii statistici, pot să calculeze și să interpreteze rezultatele obținute.

În scopul formării unei opinii corecte privind cursul/modulul inclus în programul de studii, modalitatea de predare-evaluare etc. semestrial se desfășoară **evaluarea profesorilor/cursurilor de către studenți**. Rezultatele obținute sunt discutate cu titularul cursului și elaborate, după caz, unele măsuri privind îmbunătățirea calității.

Un rol important pentru implementarea PBL revine partenerilor de afaceri, Departamentul Business and Management are stabilite strânse relații de colaborare cu peste 250 de întreprinderi. Parteneriatul dat este avantajos, atât pentru universitate, cât și pentru întreprindere. Astfel universitatea beneficiază de vizite la companie, informații pentru proiectarea problemelor și elaborarea proiectelor, loc pentru stagiu de practică pentru studenți, informații pentru studii/cercetări, angajarea absolvenților. Întreprinderea este cointerесată în colaborarea deoarece obține noi cunoștințe și noi angajați.

Stagiu de practică are un rol important în familiarizarea studenților cu „viața reală” și dezvoltarea unor competențe practice ale acestora, de aceea pentru a deveni partener de stagiu întreprinderea trebuie să aibă cel puțin 3 ani de experiență, iar numărul angajaților să nu fie mai mic de 15 persoane. În cadrul departamentului sunt desemnați profesori – **responsabil pentru stagiu de practică**, care stabilesc relații cu întreprinderile dispuse să ofere loc pentru efectuarea stagiilor de practică și coordonează activitatea studentului pe

parcursul stagiului. Activitatea desfășurată de responsabilul pentru stagiul este inclusă în norma didactică.

În Universitatea din Aalborg sunt create toate condițiile necesare pentru buna aplicare a PBL. La dispoziția studenților sunt săli special amenajate pentru lucru în echipă, care pot fi din timp rezervate (on-line). Biblioteca universitară dispune de un număr impunător de surse, inclusiv electronice. Dar cel mai important este faptul că studenții se simt responsabili pentru propriul proces de învățare și, în mare măsură, valorifică acele oportunități ce la oferă universitatea.

Concluzii:

Stagiul de mobilitate la departamentul Business and Management, Universitatea Aalborg a permis să ne aprofundăm cunoștințele, precum și să aflăm noi aspecte privind PBL.

Decanul Facultății Angela Solcan

Business și Administrarea Afacerilor, ASEM

Dr. econ., conf.univ.

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

S. Baci

I. În rezultatul vizitei am stabilit următoarele lucruri semnificative/relevante pentru activitatea mea:

a) 1. Promovarea la nivel instituțional a unui învățământ centrat pe student (ICS) - prin *construirea unor comunități de învățare*.

2. Abordarea PBL în cadrul instruirii cadrelor didactice universitare implică un proces continuu, reflexiv pentru profesori, în care aceștia sunt antrenați în a gândi despre gândirea lor- *thinking about their thinking* pentru a-și îmbunătăți calitatea de pedagogi și a contura modul în care predau.

3. Autonomia mare a departamentelor, inclusiv și ce financiară în cadrul universității și, respectiv, responsabilitatea asumată de toți angajații în asigurarea calității serviciilor prestate.

b) 1. O practică utilizată în AAU la proiectarea cursului este aceea a stabilirii rezultatelor învățării centrate pe ceea ce studenții vor fi capabili să facă mai mult decât pe conținutul pe care îl acoperă profesorii. Această practică este un indiciu al deplasării curriculei universitare către PBL, care ajută la mutarea atenției către cel care învață. Aceasta pune accentul pe proces și competențe, mai degrabă decât pe conținutul materiei.

2. Aplicarea în procesul de predare-învățare a metodelor care asigură învățarea prin colaborare.

3. Asigurarea eficienței activităților de formare ca efect a transformării rolurilor cadrelor didactice:

- profesor care nu impune informațiile științifice ci “construiește un mediu propice învățării”, practicând o pedagogie diferențiată și individualizată;

- proiectant, tutore, manager, moderator, organizator și gestionar al conținuturilor, activităților și experiențelor de formare;

- mediator al învățării studentului într-un cadru euristic;

- facilitator al învățării și autoformării;

- consilierul studentului care are nevoie de sprijin în învățare;
- partener al studentului într-o relație educațională interactivă;
- coordonator al muncii studenților;
- animator, activizant și catalizator al activității de formare, al comunicării al interacțiunilor și al schimburilor interindividuale;
- strateg-gânditor pentru a ajuta studentul în construirea cunoașterii prin restructurări continue;
- reflexiv în timpul, înaintea și după acțiunea educațională, promovând gândirea reflexivă și predarea reflexivă;
- co-evaluator, alături de student a procesului și produsului învățării.

c) 1. Organizarea activității personalului nedidactic al Departamentului, care sprijină eficient și eficace activitatea cadrelor didactice și studenților.

2. Crearea unor condiții care permit oferirea de autonomie studenților în procesul formării profesionale (biblioteca, săli de curs echipate pentru a asigura învățarea prin colaborare).

3. Modul de organizare, implicare și sprijinire al studenților în activități practice, reale de rezolvare a situațiilor problemă.

II. 1. Promovarea la nivel instituțional a unui învățământ centrat pe student (ICS) - prin *construirea unor comunități de învățare*. Am observat că în AAU este promovat un ÎCS, care, dacă să sintetizăm, are următoarele caracteristici:

- Flexibilitate și libertate în ceea ce privește timpul și structura învățării;
- Profesori mai mulți și mai bine pregătiți, care se străduiesc să împărtășească studenților cunoștințele lor;
- înțelegere clară a studenților de către profesori;
- Responsabilitatea profesorului pentru abilitarea studentului;
- Un proces neîntrerupt de îmbunătățire;
- atitudine pozitivă din partea profesorilor și a studenților cu scopul îmbunătățirii procesului de învățare;
- relație hotărâtă, mutuală între studenți și profesori;
- Centrarea pe rezultatele învățării care permit învățarea autentică și înțelegerea profundă.

Pentru a asigura un învățământ universitar *eficient, motivant și atractiv* pentru actualii și potențialii beneficiari ai serviciilor educaționale oferite de ASEM este nevoie să punem ”în capul

mesei” cerințele înaintate de către studenți, mediul de afaceri și ale părți cointeresate. În acest scop, în ASEM trebuie să dezvoltăm un *mediu educațional plăcut, calitativ și productiv, centrat pe student*, care se bazează pe următoarele principii de organizare a formării personale, sociale și profesionale:

- Crearea unui mediu de învățare autentic, apropiat de mediul afacerilor și relevant intereselor persoanei, pentru realizarea obiectivelor proiectate: însușirea de cunoștințe, formarea de deprinderi și de competențe; aplicarea acestora pe parcursul studiilor și pe perioada stagiului de practică;

- Îmbinarea aspectelor de natură teoretică cu cultivarea unor abilități legate de realitățile activităților din domeniul studiat;

- Structurarea demersurilor educaționale pe concepția “învăță acționând” și dezvoltarea unor dexterități de ordin practic;

- Valorificarea unor tehnici moderne de instruire, inclusiv de dezvoltare a creativității.

2. Aplicarea în procesul de predare-învățare a metodelor care asigură învățarea prin colaborare.

În AAU în procesul de predare-învățare-evaluare se aplică metoda didactică – proiectul de grup.

Proiectul de grup determină și stimulează munca colaborativă desfășurată de cei implicați în activitate (studenții), în cadrul căreia, toți “vin” (participă) cu ceva și nimeni nu “pleacă” cu nimic. Profitul este atât al grupului (soluționarea problemei, găsirea variantei optime), cât și al fiecărui individ în parte (rezultatele obținute, efectele apărute în planurile cognitiv, emoțional-afectiv, comportamental; o învățare nouă). Este interesant și modul de formare a echipelor în dependență de interesele personale expuse.

În activitatea mea didactică voi utiliza PBL în echipă, care implică derularea muncii colaborative pe o perioadă lungă de timp (chiar și un semestru). Echipele își vor stabili regulile și responsabilitățile, precum și planul de lucru. Activitatea se va baza pe cooperarea între membrii și pe sprijin reciproc. Evaluarea finală se va realiza de regulă oferind tuturor membrilor echipei același calificativ ce rezultă din măsurarea și aprecierea rezultatului colectiv. Acest fapt va stimula conlucrarea și ajutorul reciproc și nu va încuraja competiția în interiorul echipei ci între echipe.

3. Modul de organizare, implicare și sprijinire al studenților în activități practice, reale de rezolvare a situațiilor problemă. În AAU mentoratul și consilierea oferite în PBL de către cadrele didactice sunt procese orientate spre formarea și dezvoltarea competențelor studenților.

În ghidarea studenților implicați în PBL voi lua în considerație următorii factori pentru a asigura un mentorat de calitate:

- Construirea încrederii. Acest lucru este important pentru procesul de învățare reciprocă, pentru împărtășirea diferitelor puncte de vedere și a diferitelor sentimente. Acest lucru ar putea fi susținut, spre exemplu, prin acordarea de spațiu exprimărilor și contribuțiilor fiecăruia și prin discutarea așteptărilor în mod deschis;

- Încercarea de a înțelege propria identitate a fiecăruia;

- A discerne realitatea în procesul de învățare ghidat de respectul pentru deciziile personale, acceptarea altor puncte de vedere, căutarea de a reconcilia diferite puncte de vedere și a fi conștient de propria responsabilitate în acest proces;

- A fi în dialog cu "celălalt". Acest lucru deschide posibilitatea de identificare cu perspectivele "celuilalt";

- Pregătirea de a se rupe de vechile credințe, tradiții și idei;

- Luarea în considerare a faptului potrivit căruia conflictul se află uneori în centrul învățării.

10.12.2016 Sergiu Baciu, ASEM

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

În contextul proiectului PBLMD, am beneficiat de o mobilitate academică la Universitatea din Aalborg, Danemarca, care s-a desfășurat în perioada 07 – 18 noiembrie 2016.

Universitatea din Aalborg, fondată în 1974, realizează un rol de importanță majoră în regiune, deoarece, chiar de la începutul activității sale, scopul primordial a fost interacțiunea fructuoasă a mediului academic cu producătorii locali în vederea creării unui cluster industrial de o importanță atât națională, cât și internațională. Datorită universității, orașul Aalborg, cunoscut încă din evul mediu ca un port important, a evoluționat de la o zonă industrială la un centru bazat pe cunoaștere.

Universitatea din Aalborg propune programe de studii predate atât în limba daneză, cât și în limba engleză. Dintre cele predate în engleză, de care pot beneficia studenții străini, menționăm următoarele: Artă și tehnologie; Inginerie chimică și biotehnologie; Economics și business administrare; Electronică și ingineria calculatoarelor; Tehnologii informaționale, de comunicare și media; Limbi și studii internaționale; Robotică ș.a.

Scopul general al vizitei la Universitatea din Aalborg l-a constituit formarea unei viziuni clare cum poate fi predată o disciplină concretă după metoda PBL. În vederea realizării acestui scop, am formulat următoarele obiective:

- Înțelegerea conceptului PBL;
- Obținerea unei experiențe privind predarea și învățarea în cadrul PBL;
- Studierea modalităților de creare a grupurilor de studenți, de stabilire a sarcinilor de lucru și de evaluare obiectivă a fiecărui student sau a unui grup;
- Colectarea și studierea bunelor practici privind lucrul în grup bazat pe conceptul PBL;
- Identificarea factorilor de sporire a motivației studenților în PBL;
- Studierea metodelor de stabilire a relațiilor de colaborare cu întreprinderile și implicarea acestora în procesul PBL.

Programul de activități propus în cadrul mobilității mi-a permis să ating obiectivele propuse. Aceasta a inclus mai multe traininguri de informare; întâlniri cu specialiști din cadrul departamentului de business; asistări la ore, consultări de grup și consultații înainte de examen.

Printre traininguri de informare menționăm cel condus de dnul Romeo V. Țurcan privind curricula universitară, partajarea în timp a cursurilor, sesiunilor, proiectelor etc. și cel prezentat de dnul Olav J. Sorensen, în care s-au expus filosofia și misiunea universității din Aalborg, rolul teoriei și cel al practicii etc.

Un aport considerabil la perceperea predării și învățării în contextul PBL au adus asistările la orele de statistică, la consultările grupurilor pentru realizarea proiectului de grup, la consultările privind raportul de practică în ajunul examenului realizate pe skype.

Predarea în Universitatea din Aalborg se bazează pe principii de respect reciproc și pe responsabilitate pentru propria performanță. Astfel, profesorul începe ora cu repetarea materialului trecut, amintind cele mai importante momente din temă, încercînd, pe parcursul explicației sale, să interacționeze cu sala, provocîndu-i la discuție, dar fără a insista ca studenții să fie foarte activi. Studenții, la rîndul său, decid singuri cît de activi doresc să fie în timpul orelor. Profesorul nu are scopul să-i oblige să răspundă sau să demonstreze că au făcut aplicația, dar nu au stat pe rețele de socializare toată perechea (toți studenții au fost la ore cu laptopuri conectate la wi-fi-ul departamentului). Pînă la urmă, studenții poartă răspundere pentru propria performanță, profesorul este obligat să furnizeze informația necesară în cel mai explicit mod. Asistînd ora de statistică, am avut posibilitate să urmăresc interacțiunea profesor-studenți, studenți-studenți, cum are loc lucrul practic în contextul unei discipline aplicative. După repetarea unor momente importante din temă, studenților i-a fost oferit materialul pentru lucrul în echipe (aplicațiile erau disponibile pe moodle). O parte din studenți și-au luat laptopurile și au plecat în afara sălii de curs, știind că peste 50 min trebuie să se reîntoarcă cu aplicația rezolvată și cu o prezentare. Ceilalți studenți au rămas în sala de curs să lucreze asupra aplicației. Cu cîteva minute de timpul indicat de profesor, studenții plecați în afara sălii de curs, s-au reîntors. Din 10 echipe, 3 au dorit să prezinte cum au rezolvat aplicația, iar celelalte echipe au rămas printre ascultători, fie că nu aveau aplicația soluționată pînă la sfîrșit, fie nu au avut curajul să facă o prezentare în fața colegilor și vizitatorilor.

O altă experiență utilă a fost asistarea consultării grupului în cadrul elaborării unui proiect de grup, în cadrul căreia am observat cum are loc comunicarea dintre profesor și studenți, ce întrebări acordă studenții, ce fel de sugestii oferă coordonatorul. Pe lîngă discuția cu profesorul, am acordat timp și unor întrebări către studenți privind cum au ajuns să fie într-o echipă, cum lucrează, cum repartizează sarcinile, dacă au probleme cu absentismul în grup și cum soluționează aceste probleme.

De asemenea, am asistat la consultațiile studenților privind elaborarea raportului de practică, care au fost desfășurate prin skype. Practica este desfășurată în semestrul V la programe

de licență și în semestrul III la programe de master. Studenții danezi sunt încurajați să-și facă stagiul de practică (internship) peste hotare, iar studenții străini în Danemarca. Deși, sunt frecvente situații când studenții străini efectuează practica în țara sa. Astfel, cei 4 studenți la momentul consultației se aflau în afara Danemarcei, iar pentru comunicarea cu coordonatorul s-au utilizat tehnologii moderne.

E important să menționez două întâlniri cu cadrele academice privind parteneriatele academice și predarea metodologiei cercetării.

Importanța stagiilor de practică este recunoscută atât de universitate, cât de întreprinderi și studenți. De aceea, universitatea depune efort semnificativ privind încheierea acordurilor de colaborare. În cadrul universității sunt angajate persoane, care formează, mențin și dezvoltă cu antreprenorii. La prima vizită la întreprindere studenții nu se deplasează singuri, ci sunt însoțiți de persoana ce reprezintă universitatea. Fiecare echipă este ghidată de un coordonator. Un cadru academic poate fi coordonator la 3-4 grupuri de studenți. În urma colaborării cu întreprinderile din ultimii 30 de ani, s-a format o tradiție în care întreprinderile contactează universitatea din timp pentru „a brona” un grup de studenți pentru practică.

Cercetarea academică în Universitatea din Aalborg se începe nu de la masterat sau doctorat, ci deja de la licență. În planul de studiu sunt prevăzute 4 discipline cu privire la metodologia cercetării, începînd cu abordări teoretice și finalizînd cu tehnici de cercetare statistică și econometrică. Astfel, în așa mod studiile de licență se disting foarte clar de diverse programe de scurtă durată.

În cele din urmă, aș vrea să menționez cât de mult am fost impresionată de infrastructura universității, care provoacă studenții să lucreze în grup în afara orelor (multe săli mici pentru grupuri, laboratoare, canapele în coridoare, câteva cantine, o bibliotecă 24h/24h dotată cu multă literatură atât în limba de stat, cât și în limbi de circulație internațională, precum și cu laptopuri și scanere).

În concluzie, constat că mobilitatea academică la Universitatea din Aalborg m-a ajutat să înțeleg cum se predă și se învață în PBL, dar în același timp m-a ajutat să previzionez principalele obstacole în implementarea acestei metode.

Ana NEDELCU

Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul

15.12.2016

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

Mobilitatea academică a fost realizată în cadrul programului Erasmus+: **PBLMD**. Instituția gazdă a fost Universitatea Aalborg din orașul Aalborg, Danemarca.

Universitatea Aalborg a fost fondată în 1974. Instituția are un rol deosebit de important în regiune, deoarece, chiar de la începutul activității sale, scopul primordial a fost interacțiunea fructuoasă a mediului academic cu producătorii locali în vederea creării unui cluster industrial de o importanță atât națională, cât și internațională. Datorită universității, orașul Aalborg, cunoscut încă din evul mediu ca un port important, a evoluat de la o zonă industrială la un centru bazat pe cunoaștere.

Universitatea din Aalborg, având ca scop formarea specialiștilor de înaltă calificare competitivi pe piața muncii, pregătește specialiști în mai multe domenii. Instruirea studenților se desfășoară atât în limba daneză, cât și în limba engleză. Dintre programele de studii predate în engleză, de care pot beneficia studenții străini, menționăm următoarele: Artă și tehnologie; Inginerie chimică și biotehnologie; Economics și business administrare; Electronică și ingineria calculatoarelor; Tehnologii informaționale, de comunicare și media; Limbi și studii internaționale; Robotică ș.a.

Obiectivele stagiului de mobilitatea academică:

- Înțelegerea conceptului de PBL, prin discuțiile cu specialiștii în domeniu, asistarea la formarea grupelor de studenți etc.
- Studierea și analiza metodelor centrate pe student, în cadrul implementării PBL. Analiza procedurii de formare a grupelor de studenți etc.
- Asistarea la ore (curs, seminar, laborator) la nivel de licență, masterat.
- Cercetarea dezvoltării curriculare, prin studiul politicilor educaționale, documentelor, literaturii de specialitate, prin discuțiile cu diverse persoane implicate în procesul de dezvoltare curriculară etc.
- Studierea metodelor de stabilire a relațiilor de colaborare cu întreprinderile și implicarea acestora în procesul PBL.

Programul de activități propus în cadrul mobilității mi-a permis să ating obiectivele propuse. Aceasta a inclus mai multe seminare și prezentări de informare; întâlniri cu specialiști din cadrul departamentului de business; asistări la ore, consultări de grup și consultații înainte de examen.

Printre seminarele de informare menționăm cel condus de dl Romeo V. Țurcan privind curricula universitară, partajarea în timp a cursurilor, sesiunilor, proiectelor etc. și cel prezentat de dl Olav J. Sorensen, în care s-au expus filosofia și misiunea universității din Aalborg, rolul teoriei și cel al practicii etc.

Un aport considerabil la perceperea predării și învățării în contextul PBL au adus asistările la orele de statistică, la consultările grupurilor pentru realizarea proiectului de grup, la consultările privind raportul de practică în ajunul examenului realizate pe Skype.

Predarea în Universitatea din Aalborg se bazează pe principii de respect reciproc și pe responsabilitate pentru propria performanță. Astfel, profesorul începe ora cu repetarea materialului trecut, amintind cele mai importante momente din temă, încercând, pe parcursul explicației sale, să interacționeze cu sala, provocându-i pe studenți la discuție, dar fără a insista ca studenții să fie foarte activi. Asistând ora de statistică, am avut posibilitate să urmăresc interacțiunea profesor-studenți, studenți-studenți, cum are loc lucrul practic în contextul unei discipline aplicative. După repetarea unor momente importante din temă, studenților i-a fost oferit materialul pentru lucrul în echipe (aplicațiile erau disponibile pe platforma Moodle).

O altă experiență utilă a fost asistarea consultării grupului în cadrul elaborării unui proiect de grup, în cadrul căreia am observat cum are loc comunicarea dintre profesor și studenți, ce întrebări acordă studenții, ce fel de sugestii oferă coordonatorul. Pe lângă discuția cu profesorul, am acordat timp și unor întrebări către studenți privind cum au ajuns să fie într-o echipă, cum lucrează, cum repartizează sarcinile etc.

De asemenea, am asistat la consultațiile studenților privind elaborarea raportului de practică, care au fost desfășurate prin Skype. Studenții danezi sunt încurajați să-și realizeze stagiul de practică (internship) peste hotare, iar studenții străini în Danemarca. Deși, sunt frecvente situații când studenții străini efectuează practica în țara sa. Astfel, cei 4 studenți la momentul consultației se aflau în afara Danemarcei, iar pentru comunicarea cu coordonatorul s-au utilizat tehnologii moderne.

Importanța stagiilor de practică este recunoscută atât de universitate, cât și de întreprinderi și studenți. De aceea, universitatea depune efort semnificativ privind încheierea acordurilor de colaborare. În cadrul universității sunt angajate persoane, care formează, mențin și dezvoltă relațiile de colaborare cu antreprenorii. La prima vizită la întreprindere studenții nu se deplasează singuri, ci sunt însoțiți de persoana ce reprezintă universitatea. Fiecare echipă este ghidată de un

coordonator. Un cadru academic poate fi coordonator la 3- 4 grupe de studenți. Cercetarea academică în Universitatea din Aalborg se începe nu de la masterat sau doctorat, ci deja de la licență. În planul de studiu sunt prevăzute 4 discipline cu privire la metodologia cercetării, începând cu abordări teoretice și finalizând cu tehnici de cercetare statistică și econometrică. Astfel, în așa mod studiile de licență se disting foarte clar de diverse programe de scurtă durată.

În concluzie, a fost o experiență reușită! Am învățat multe lucruri noi și utile! Colectiv primitiv, amabil și receptiv la toate întrebările care am avut.

Bunele practici care ar putea fi implementate și la NOI: digitalizarea procesului educațional, învățarea centrată pe student prin intermediul PBL, dotarea fiecărui auditoriu cu TCI, asigurarea cadrelor didactice cu activități de formare profesională, spații de studii și relaxare pentru studenți, inclusiv și pentru cadrele didactice etc.

Svetlana BÎRLEA

Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul

15.12.2016

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

Covaș Lilia, conferențiar universitar, ASEM

Mobilitatea a avut loc în perioada **6-19 noiembrie 2016**, în cadrul **Universității din Aalborg (AAU), Danemarca**, facultatea de Economie și Business Administrare.

Stagiul de mobilitate în cadrul acestei universități a fost o oportunitate unică și foarte valoroasă pentru mine, ca cadrul didactic și ca vice-director al Școlii Masterale de Excelență în Economie și Business (ASEM), din mai multe considerente. În primul rând, Danemarca este una din cele mai dezvoltate țări din lume și unde poți învăța multe lucruri utile, cât și faptul, că Universitatea din Aalborg este recunoscută prin utilizarea pe scară largă în procesul de studiu al metodei PBL.

PBL reprezintă o abordare pedagogică, care este bazată pe implicarea studenților în cadrul procesului de studiu în soluționarea problemelor reale, lucrând în echipe mici.

Anume, asistarea nemijlocită la prelegeri, seminare, consultații, precum și discuțiile cu colaboratorii instituției date, a permis de a sesiza mai aprofundat particularitățile metodei PBL. În acest scop, am avut posibilitatea să participăm la o întâlnire cu un reprezentant al facultății, care este responsabil de stabilirea și menținerea relațiilor dintre universitate și unitățile economice. Apreciez mult ocazia de a lucra în biblioteca Universității din Aalborg, care se remarcă prin numărul mare de cărți, tehnologiile avansate utilizate și condițiile deosebite pentru cititori.

Aș vrea să evidențiez, că accentul în procesul de studiu se pune pe lucrul în echipe. Această particularitate se oglindește în facilitățile create pentru studenți în cadrul blocurilor de studii: multe auditorii mici pentru lucrul individual al echipelor, spațiul rezervat pentru odihna studenților, care, la fel, este amenajat nu separat, ci pentru un grup de 5-6 persoane. Mobilierul în auditoriile mari nu este fixat și poate fi aranjat, reieșind din tipul activităților: prelegeri sau lucrul în grup.

În special, consider că următoarele aspecte ale practicii Universității din Aalborg merită să fie preluate la diverse nivele:

1. *În calitate de profesor:*

- Modalitatea de a transmite informația (o descriere mai generală a materialului teoretic și oferirea unei game variate de surse bibliografice, pentru ca studenții să poată aprofunda cunoștințele, reieșind din problema analizată).

- Modalitatea de a consolida materialul studiat (în cadrul orelor se pun anumite sarcini mai mici, iar echipele de studenți trebuie să găsească soluția optimă, iar apoi să convingă colegii de corectitudinea deciziei luate).

- Modalitatea de a generaliza materialul teoretic și de a le transforma în abilități practice (în cadrul multor cursuri universitare, se oferă studii de caz complexe (exam case). Aceasta presupune descrierea unei situații concrete din practica unei întreprinderi (15-20 pagini) și un set de întrebări, la care studenții trebuie să găsească răspunsuri).

- Metoda de a organiza lucrul în echipe (mi s-a părut foarte interesant, că inițial membrii echipelor se aleg în dependență de problema, care doresc să o analizeze, apoi în dependență de personalitatea fiecăruia. Deseori, rezultatul final depinde de întregul grup și aceasta îi motivează pe studenți să fie responsabili și să se învețe să concluzeze în echipe).

- Metoda prin care se dezvoltă abilitățile comunicaționale ale studenților (cu toate că rezultatul lucrului în echipă se prezintă sub forma unor rapoarte scrise, fiecare student trebuie să-și expună părerea sa în mod oral, ceea ce dezvoltă la el capacitățile de a transmite informația, a argumenta, a convinge).

2. *La nivel universitar:*

- Modalitatea de a organiza lucrul studenților, în așa fel, ca să se evite complet discriminarea în dependență de rasă, naționalitate, sex, vârstă, dezabilități. Echipele, uneori, intenționat se aleg neomogene, pentru ca să se dezvolte la student toleranța și abilitatea de a lucra în echipe cu orice persoane. La fel, se oferă posibilitatea studenților de a realiza lucrul individual în țara în care doresc. În acest scop, consultațiile cu profesorii pot fi petrecute cu ajutorul tehnologiilor moderne la distanță.

- Modul, cum se elaborează curriculumul. Cursurile universitare sunt alese în așa mod, încât să ofere posibilitatea de a acumula nu numai cunoștințe teoretice, dar și abilitatea de a le utiliza în practică, prin soluționarea unor probleme complexe, în cadrul cărora se regăsește materialul din mai multe discipline.

- Modul de organizare a lucrului în echipe. Există regulamente, care stipulează cum se va petrece fiecare activitate, realizată de studenți. Din start, ei sunt informați cum să scrie un raport, cum să îl prezinte etc. Fiecare grup are un tutore, care este gata permanent să-i consulte și să rezolve dificultățile apărute. Mi s-a părut interesant, că tutorii lucrează nu cu tot torentul, dar

doar cu câteva echipe, având posibilitatea de ai cunoaște pe fiecare personal și de a observa evoluția lor, intervenind atunci, când apare necesitatea.

- Tehnologiile informaționale utilizate pe scară largă în cadrul universității. O mare parte din informația, ce se vehiculează în cadrul universității, se transmite prin sistema Moodle.

Aceasta permite de a optimiza activitatea de secretariat, de a îmbunătăți comunicarea dintre profesor-student și invers.

- Modalitatea, cum este realizată legătura dintre student, universitate și agenții din sectorul real al economiei.

Stagiul de practică al studenților nu este privită ca o formalitate, ci este organizată în așa fel, încât să fie benefică atât pentru studenți, atât și pentru unitățile economice, unde ei realizează practica. Există chiar un concurs, în cadrul căruia companiile își expun problemele, iar studenții aleg unde vor să efectueze stagiul de practică, venind cu propuneri concrete, cum ar putea fi soluționate problemele companiilor.

3. *La nivel de curs universitar:*

- Modalitatea de predare.

Am decis, că trebuie să revăd modul cum predau disciplinele, la care sunt titular: Cultura Afacerilor – Ciclul I, Licență și Comportamentul Organizațional, Leadership și Teambuilding – Ciclul II, Masterat.

Accentul să îl pun nu pe oferirea unor răspunsuri gata pentru studenți, ci oferirea materialului în așa fel, ca pe ei să îi pun în situația, ca din materialul primit să poată găsi soluția adecvată.

- Modul, cum se formulează problema.

Desigur, că până a participa la această mobilitate, la fel, în cadrul cursurilor universitare puneam anumite sarcini în fața studenților. Însă, acum am sesizat, că e nevoie de formulat problemele în așa fel, ca să dezvoltăm anumite competențe la studenți. E nevoie de atras o atenție sporită la procesul de formulare a problemei. În cadrul mobilității am fost familiarizați cu particularitățile procesului dat.

- Completarea cunoștințelor în vederea culturii naționale al Danemarcei.

La Ciclul I, Licența, predau disciplina Cultura Afacerilor, în cadrul căreia este tema “Codul manierelor în afacerile internaționale”. La acest subiect încercăm să familiarizăm studenții cu specificul comportamentului oamenilor de afaceri din diverse țări. Și dacă până acum am vorbit despre oamenii de afaceri din țările Scandinave doar în baza cărților citite, acum pot să redau impresiile mele din experiențe proprie. Ași vrea să menționez, că aceste impresii sunt foarte bune.

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

În perioada 07.11.2016 – 18.11.2016 am realizat o vizită de studiu și schimb de experiență la Universitatea din Aalborg, Danemarca, în cadrul proiectului PBLMD, care promovează o metodologie de învățare centrată pe student și ghidare de către profesori sau supraveghetori, în care studenții sunt participanți activi în soluționarea și găsirea problemelor de cercetare pe cont propriu, coordonat de Universitatea din Aalborg cu sprijinul Uniunii Europene.

În cadrul vizitei de studiu, mi-am propus atingerea următoarelor obiective:

- Cercetarea planurilor de studii și a curriculelor prin prisma metodologiei PBL.
- Modul de utilizare a metodologiei PBL în procesul educațional.
- Analiza metodelor de organizare și formare a grupurilor de studenți etc.

Universitatea din Aalborg este una dintre cele mai bune universități din Danemarca, scolarizând peste 14.000 de studenți în campusurile din Aalborg, Esbjerg și Copenhaga. Dintre aceștia, peste 1.700 studenți sunt studenți internaționali. Universitatea se particularizează prin metoda de studiu "Aalborg Model", bazată pe cercetare și pe tehnologia de predare bazată pe dezvoltarea de proiecte care combină teoria cu practica. Metoda de dezvoltare a proiectului este caracterizată de lucru în echipă, metoda care prezintă numeroase avantaje, inclusiv dezvoltarea abilităților de colaborare sau implementarea de parteneriate necesare finalizării unui proiect complex.

Pe parcursul vizitei de studiu au fost realizate mai multe categorii de întâlniri și activități, conform programului determinat anticipat, care mi-a permis să cunosc, să analizez anumite aspecte ale modului de organizare, planificare, coordonare a instituției, procesului de studiu, precum și a metodologiei și metodelor de predare – învățare ce sunt utilizate în cadrul Universității din Aalborg. Astfel în perioada respectivă au fost realizate astfel de activități:

- Analiza și lucrul cu curriculele disciplinelor la programele vizate.
- Asistarea la prelegeri, seminarii și laboratoare.
- Asistarea și analiza lecțiilor practice și a proiectelor realizate de studenți.
- Asistarea în cadrul proceselor de evaluare a studenților etc.

Acest fapt, mi-a creat posibilitatea să evidențiez următoarele concluzii:

a) La nivel de universitate, facultate, departament.

- 1) Existența dotărilor necesare pentru derularea eficientă și optimă a procesului de studiu.
- 2) Existența relațiilor reale de colaborare cu sectorul real de activitate din societate.
- 3) Caracterul multinațional al universității, din punct de vedere al structurii studenților.

b) La nivel de program de studiu

1) Caracterul interdisciplinar al proiectelor și studiilor de caz precum și ponderea lor relativ mare în programul de studiu.

2) Existența unei structuri specializate ale sectorului real care colaborează cu universitatea în vederea derulării optime a stagiilor de practică.

3) Internaționalizarea procesului de studiu.

c) La nivel de dotări fizice și susținere a studenților defavorizați.

1) Prezența în cadrul universității a unui departament de susținere și ghidare a studenților pe diverse probleme legate de procesul de studii și viața de zi cu zi.

2) Prezența dotărilor necesare pentru accesul la procesul de studii și a categoriilor de studenți defavorizați (invalizi etc.)

3) Existența spațiilor comune, publice de odihnă, refacere, relaxare atât pentru studenți cât și pentru personalul didactic.

Motivarea importanței concluziilor sus numite și a posibilității de implementare în cadrul USC „B.P.Hasdeu”

a) Existența dotărilor necesare pentru derularea eficientă și optimă a procesului de studiu:

- este practic una dintre condițiile cheie pentru derularea calitativă a procesului de studii, deoarece baza tehnico-materială adecvată și compatibilă cu procesul de studii creează accesul direct la informații, la diverse posibilități de calcul și analiză, evaluare a diversilor indicatori socio-economici precum și oferă posibilitatea implementării metodologiei PBL în cadrul universității din Aalborg.

USC „B.P.Hasdeu ” dispune la moment de o bază tehnico-materială pentru derularea procesului de studiu (Laboratoare informaționale de specialitate cu acces la internet etc.), dar care nu sunt suficiente pentru implementarea proiectului PBLMD. Situația dată cred că se va remedia în timp pe parcursul implementării proiectului în USC „B.P.Hasdeu”.

b) *Caracterul interdisciplinar al proiectelor și studiilor de caz precum și ponderea lor relativ mare în programul de studiu:* - caracterul practic al procesului de învățare este mult mai eficient decât caracterul teoretic, deoarece studentul învață mult mai rapid atunci când vede efectiv modul de aplicare a problemei, formulei, definiției teoretice în practică.

Conform programului de studiu, pentru specialitățile cu profil economic din cadrul USC „B.P.Hasdeu”, sunt prevăzute anumite activități practice (*proiect economic, practica de producție, practica de licență*) dar au un caracter limitat, fragmentat și mai mult teoretic, deoarece lipsește conlucrarea cu sectorul real de activitate (agenții economici) și se creează anumite probleme în colectarea datelor necesare pentru studiu și analiză.

Practica Universității din Aalborg, ne deschide o nouă viziune asupra proiectelor și studiilor de caz și anume:

- 1) Creșterea ponderii lor în programul de studii.
- 2) Caracterul interdisciplinar al proiectului.
- 3) Lucrul în grup al studenților pentru realizarea proiectelor.
- 4) Conlucrarea permanentă cu agenții economici din societate.

Direcțiile respective creează o serie de avantaje în procesul de învățare a studentului:

1) Crearea deprinderilor practice de aplicare a teoriei în soluționarea diverselor probleme, deoarece o mare parte din programul de studiu este dedicat lucrului individual, proiectelor, studiilor de caz.

2) Obținerea unor rezultate finale cumulative ale proiectului deoarece participă studenți din diverse specialități.

3) Crearea abilităților de lucru în echipă, creșterea responsabilității realizării sarcinilor individuale în scopul atingerii unui rezultat cât mai bun al grupului etc.

4) Dezvoltarea deprinderilor individuale de a identifica problema de cercetare și găsirea soluțiilor necesare.

5) Crearea deprinderilor de a căuta, cerceta individual informații adăugătoare necesare soluționării problemei cercetate.

Marea parte a lucrurilor analizate sunt posibile de implementat și la USC „B.P.Hasdeu”, în acest scop se cere de modificat structura planurilor de studii, modificarea viziunii cadrelor didactice referitor la esența și structura studiilor de caz și nu în ultimul rând dezvoltarea relațiilor cu agenții economici.

lector sup. univ. Gîrneț Slavic
Catedra EMAS, USC „B.P.Hasdeu”

10.12.2016

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

1. În perioada 7-18 noiembrie 2016, am efectuat o vizită de studiu la Universitatea din Aalborg, Danemarca. Universitatea din Aalborg este o universitate relativ tânără dar deja cu un management clar și bine determinat, cu o activitate centrată pe student. Universitatea a fost creată în 1974 și oferă studii în următoarele domenii: științe naturale, sociale, umanitare, tehnice și medicale. Universitatea din Aalborg oferă studii de licență, master și doctorat.

Regular students	20.115
International students	3.178
Part-time students	2.012
PhD students	1.032
Academic staff (full-time)	2.080
Academic staff (part-time)	740
Administrative staff (full time)	1.447
Administrative staff (part-time)	381
Research publications [2013]	5.228
Financing (DKK million)	2.692,9

Din numărul total de studenți 13% sunt studenți internaționali, 61,1 % sunt din țările europene, 14,7 % studenți veniți din țările nordice și 9,4 % din Asia.

În timpul vizitei am avut mai multe întâlniri cu diferiți reprezentanți ai Universității, care ne-au prezentat diverse aspecte ale activității universitare și anume: structura universității, modul de organizare, planificare, procesul de studiu, programe etc. Scopul nostru a fost să cunoaștem și să participăm la anumite activități de PBL.

Forma principală de predare și de studiu la AAU este modelul PBL. Acest "Model Aalborg PBL" creează condiții de a aplica teoria acumulată la curs, în practica reală. PBL face conexiunea între profesor-student- mediul real de activitate.

Programele de studiu de la Universitatea din Aalborg sunt caracterizate prin grupuri de studenți centrate pe rezolvarea problemelor de proiecte, adesea soluționate în cooperare cu lumea afacerilor. Pe lângă faptul ca studenții au șansa de a aplica teoria la probleme reale de viață, PBL

oferă absolvenților competențe de munca în echipă și în lucrul analitic și orientat spre rezultate - competențe cărora angajatorii le acordă o importanță deosebită.

La Universitatea din Aalborg studenții sunt în contact strâns cu profesorii și supraveghetorii lor pe tot parcursul semestrului, iar studenții sunt reciproc responsabili pentru proiect. Proiectul este scris împreună cu membrii grupului, acest lucru îi motivează și responsabilizează reciproc. Prezentarea proiectului se face în fața unei comisii, din care face parte și un evaluator extern, de obicei, de la întreprinderea cercetată, iar evaluarea și aprecierea se face individual.

În această perioadă am asistat la ore tip prelegeri, am urmărit cum grupurile formate anterior îndeplinesc sarcinile înaintate de profesor. Am participat la o consultație înainte de examen, unde grupul de studenți a discutat cu profesorul cele mai importante aspecte ale proiectului în cercetare. Deasemenea, am asistat la o consultație individuală pe skipe între profesor și studenți. Am vizitat biblioteca, care oferă multe surse pentru diferite domenii, și un program nelimitat de lucru pentru studenți. Am avut posibilitatea să analizăm proiectele de cercetare ale studenților.

Acest model de învățare oferă studenților AAU următoarele avantaje:

- dobândirea de cunoștințe și abilități în mod independent și la un nivel academic ridicat
- conexiunea multidisciplinară a cunoștințelor
- cooperarea cu comunitatea de afaceri cu privire la soluționarea problemelor profesionale

autentice

- dezvoltarea abilităților de lucru în echipă
- o bună pregătire pentru piața muncii

Această mobilitate a oferit posibilitatea de a:

1. Înțelege mai bine modul în care metoda PBL funcționează în procesul de studiu
2. a acumula cunoștințe și experiență de predare și învățare în PBL
3. Înțelege modalitatea de creare a grupurilor de studenți,
4. identifica și motiva întreprinderile să participe la PBL
5. a alege temele de cercetare și de a le distribui la grupuri PBL

În urma celor analizate am identificat mai multe aspecte pe diferite nivele:

a. La nivel de universitate, facultate, departament.

1) Existența bazei tehnico-materiale necesare pentru realizarea eficientă a procesului de studiu, precum și PBL;

2) Existența și funcționalitatea relațiilor de colaborare cu diverse întreprinderi în vederea realizării stagiului de practică și PBL;

3) existența și funcționarea non-stop a bibliotecii dotate cu literatură și surse electronice în toate domeniile.

b. La nivel de program de studiu.

1) Posibilitatea de a face parte din grupul de studenți în dependență de temă și interese;

2) Structura cursului PBL și ponderea proiectelor cu conținut multidisciplinar;

3) Soluționarea proiectelor PBL în laboratoarele dotate ale facultății și la întreprinderile cercetate;

4) Dezvoltarea abilităților de a lucra individual și în echipă.

c. La nivel de dotări fizice și susținere a studenților dezavantajați.

1) Transport public adaptat la nevoile persoanelor cu dizabilități;

2) Prezența dotărilor necesare pentru accesul la procesul de studii;

3) Blocurile de studii cu un singur nivel adaptate la necesitățile studenților dezavantajați.

2. Toate cele menționate mai sus sunt importante și necesar de preluat și implementat în USC pentru realizarea unui proces instructiv-educativ mai eficient, mai interesant, mai util pe termen lung. Cele mai mari provocări ar fi:

a. Existența și funcționalitatea relațiilor de colaborare cu diverse întreprinderi în vederea realizării stagiului de practică și PBL.

Identificarea în comun a temelor, proiectelor de cercetare. Participarea efectivă a studenților în activitatea întreprinderii pentru a identifica cele mai optime soluții la problemele înaintate. Participarea unui reprezentant al întreprinderii la susținerea proiectului de către grupul de studenți.

b. Dezvoltarea abilităților de a lucra individual și în echipă. Implementarea PBL presupune lucrul în echipă, dar și individual. Rezultatul proiectului depinde de fiecare membru, de atitudinea și pregătirea lui teoretică și practică. Aceste abilități și deprinderi se dezvoltă în timp.

c. Transport public adaptat la nevoile persoanelor cu dizabilități. Implicarea studenților dezavantajați în procesul de instruire este complicat, deoarece nu există acces din punct de vedere al transportului către unitățile de învățământ. Transportul public nu este adaptat la astfel de necesități, iar distanța și trotuarele neadecvate sunt impedimente reale.

Implementarea PBL în USC „B.P.Hasdeu” ar aduce multe avantaje pentru studenți și cadre didactice:

- Preluarea bunelor practici de la universitățile partenere din UE, în urma vizitelor de studiu a cadrelor didactice implicate în proiect
- Ponderea proiectelor/studiilor de caz în curriculum-ul de studiu
- Caracterul multidisciplinar al proiectelor PBL
- Mobilitatea internațională a studenților
- O nouă abordare a relațiilor universitate – întreprinderi/instituții
- Dezvoltarea abilităților de lucru în grup, responsabilizarea și interdependența membrilor grupului de studenți
- Capacitatea de a identifica mai multe soluții, selectarea soluției optime, etc.

Ludmila Noni, lector universitar

Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

În cadrul proiectului PBLMD, care își propune modernizarea învățământului superior din Republica Moldova prin implementarea metodelor de predare-învățare bazată pe probleme/studii de caz, sunt prevăzute mobilități pentru profesori și studenți. În luna noiembrie am realizat o vizită de studiu și schimb de experiență la Universitatea din Aalborg din Danemarca (Universitatea- cordonator al acestui proiect și promotorul metodologiei PBL), care promovează o metodologie de învățare centrată pe student și ghidare de către profesori sau supraveghetori, în care studenții sunt participanți activi în soluționarea și găsirea problemelor de cercetare. Universitatea oferă studii în următoarele domenii: științe naturale, sociale, umanitare, tehnice și medicale. Universitatea din Aalborg oferă studii de licență, master și doctorat. Universitatea din Aalborg propune programe de studii predate atât în limba daneză, cât și în limba engleză.

Obiectivele generale propuse pentru această mobilitate au fost:

- 1. Înțelegerea modului de funcționare a metodei PBL.*
- 2. Analiza celor mai bune lucrări ale studenților efectuate în PBL.*
- 3. Acumularea de subiecte pentru a lucra cu studenții în PBL.*
- 4. Învățarea: cum se crează grupuri de elevi, cum se aleg și se repartizează sarcinile de lucru pentru studenți, cum poate fi evaluat obiectiv lucrul grupului și contribuția fiecărui student.*
- 5. Cum să motivăm studenții să lucreze în PBL.*
- 6. Cum se stabilesc relațiile de colaborare cu întreprinderi. Cum de a implica întreprinderile în PBL.*

În primul rând pentru a realiza obiectivele propuse și activitățile preconizate în planul individual de mobilitate, din partea Universității din Aalborg a fost propus un grafic complex pentru această perioadă de două săptămâni. Acest grafic/orar a inclus atât activități ce țin de studierea programului PBL, asistarea la prelegeri și seminare, la consultarea studenților înainte de examene, ghidarea proiectelor, întâlnirea cu coordonatorul instituțional privind stagiile de practică; cât și activități ce au permis să cunoaștem cultura daneză, locurile turistice-vestite din regiunea dată.

Modul de funcționare a metodei PBL a fost explicat detaliat de către prof. Romeo V. Țurcan și prof. Olav J.Sørensen. D-l Țurcan a explicat detaliat în baza planului de studii pentru specialitatea „Business și Administrare” cum se planifică activitățile în PBL pentru fiecare disciplină pe semestre. Au fost prezentate modele de curriculum, modele de proiecte, cum se crează proiectele interdisciplinare. D-l Olav J.Sørensen a prezentat principiile și experiența funcționării PBL la Universitatea din Aalborg.

Accesul la platforma Moodle a permis să vizualizăm documentația privind proiectul PBL (obiectivele proiectului, perioadele de realizare a activităților din cadrul proiectului, planurile de studii la diferite specialități de la diferite universități din cadrul proiectului, curriculum disciplinar). Tot odată pe această platformă au putut fi vizualizate cele mai reprezentative proiecte elaborate de către studenți, unde am văzut cum este abordată de către studenți problema, cum este formulată, analizată și soluționată. Am avut posibilitate să vedem aceste proiecte și pe hârtie, unde au fost făcute corectările și obiecțiile profesorilor-coordonatori/examinatori.

Pregătirea studenților pentru a lucra în PBL începe din primul an de studii la universitate, atunci, când li se predă metodologia PBL. În primii ani de studii, pentru elaborarea proiectelor, subiectele sunt propuse de către profesori. Profesorii pregătesc culegeri de studii de caz, atât pentru proiecte disciplinare, cât și interdisciplinare, în baza întreprinderilor din regiune, sau întreprinderilor internaționale vestite. În următorii ani de studii studenții singuri aleg problema pe care vor să o analizeze la întreprinderea cu care instituția deja are contracte de colaborare sau propun o altă întreprindere cu care ulterior se va încheia contract de colaborare (de exemplu întreprinderea situată în acea regiune de unde vin acești studenți, sau poate activează în cadrul acestei întreprinderi).

La orele de Statistică și Danemarca Modernă, la care am asistat, am văzut cum se face prelegerea și seminarul în PBL, cum se crează grupurile de studenți, cum prezintă aceste grupuri rezultatele activității practice și cum sunt evaluați și apreciați studenții.

După cum am observat nu este nevoie de o motivare specială pentru studenți ca să lucreze în PBL, însuși metoda aceasta de lucru este atât de atractivă și interesantă că studenții lucrează cu plăcere în grup sau individual asupra proiectelor și nu necesită să fie motivați. Uneori, dacă membrii grupului nu lucrează egal asupra proiectului sau nu partajează corect sarcinile, rezultatele obținute în urma cercetării sau notele primite sunt demotivante (în deosebi pentru studenții activi).

De către Romeo V. Țurcan și Responsabilul instituțional pentru practică a fost explicat modul de stabilire a relațiilor de colaborare dintre Universitate și Întreprinderi. Aceste colaborări

se fac la inițiativa profesorilor din universitate sau la propunerea studenților. A fost explicat procesul de practică a studenților în cadrul întreprinderii și interesul întreprinderilor pentru rezultatele cercetării făcute de către studenți.

Posibilitățile implementării în cadrul USC „B.P.Hasdeu” a elementelor de PBL

a) *Existența bazei tehnico – materiale pentru derularea eficientă și optimă a procesului de studiu:* este condiția principală pentru derularea calitativă a procesului de studii, deoarece baza tehnico-materială adecvată și compatibilă cu procesul de studii creează accesul direct la informații, la diverse posibilități de calcul și analiză, evaluare a diversilor indicatori socio-economici precum.

USC „B.P.Hasdeu” dispune la moment de o bază tehnico-materială pentru derularea procesului de studiu (laboratoare informaționale de specialitate cu acces la internet etc.), dar care nu sunt suficiente pentru implementarea proiectului PBLMD.

b) *Caracterul interdisciplinar al proiectelor și studiilor de caz precum și ponderea lor relativ mare în programul de studiu:* caracterul practic al procesului de învățare este mult mai eficient decât cel teoretic, deoarece studentul învață mult mai rapid prin aplicarea în practică a celor studiate.

Conform programului de studiu, pentru specialitățile cu profil economic din cadrul USC „B.P.Hasdeu”, sunt prevăzute anumite activități practice (*proiect economic, practica de producție, practica de licență*) dar au un caracter limitat, fragmentat și mai mult teoretic, deoarece lipsește conlucrarea cu sectorul real de activitate (agenții economici) și se creează anumite probleme în colectarea datelor necesare pentru studiu și analiză.

Practica Universității din Aalborg, ne deschide o nouă viziune asupra proiectelor și studiilor de caz și anume: creșterea ponderii lor în programul de studii; caracterul interdisciplinar al proiectului; lucrul în grup al studenților pentru realizarea proiectelor; conlucrarea permanentă cu agenții economici din societate.

Direcțiile respective creează o serie de avantaje în procesul de învățare a studentului:

1) Crearea deprinderilor practice de aplicare a teoriei în soluționarea diverselor probleme prin studii de caz, proiecte.

2) Obținerea unor rezultate finale cumulative ale proiectului deoarece participă studenți de la diferite specialități, din diferite regiuni/țări.

3) Crearea abilităților de lucru în echipă, creșterea responsabilității realizării sarcinilor individuale în scopul atingerii unui rezultat comun.

4) Dezvoltarea deprinderilor individuale de a identifica problema de cercetare și găsirea soluțiilor necesare prin studierea individuală suplimentară.

În vederea implementării celor expuse mai sus în USC „B.P.Hasdeu” este nevoie de o schimbare a viziunii cadrelor didactice referitor la modul de predare și evaluare, la necesitatea creării studiilor de caz, schimbarea viziunii studenților privind necesitatea studiilor și modul de a studia la universitate, și nu în ultimul rând dezvoltarea relațiilor cu agenții economici.

Roșca-Sadurschi Liudmila, lector superior

USC „B.P.Hasdeu”

04.11.2016

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

În perioada 07 – 18 noiembrie 2016, 7 lectori de la Universitatea “B.P. Hașdeu” din Cahul, Republica Moldova, am fost în mobilitate academică în cadrul Universității din Aalborg din Danemarca, conform planului de activități al proiectului PBLMD.

Universitatea din Aalborg (AAU) este o instituție educațională relativ tânără, fiind fondată în anul 1976. Această Universitate a devenită cunoscută pe plan internațional ca ”Experimentul Aalborg” sau ”Modelul Aalborg” datorită faptului ca universitatea oferă nu atât studii universitare tradiționale, cât obiecte inițial interdisciplinare cu o specializare ulterioară într-un domeniu anume.

Aalborg University oferă mai multe programe de studii, dar un accent deosebit se pune pe dezvoltarea de afaceri la nivel mondial (Global Business Development), care reprezintă un program care este specializat în dezvoltarea corporațiilor globale. Odată cu cunoașterea interacțiunii dintre piețe, tehnologie, comunicații și competențe corporative rezultă cu învățarea de a crea o nouă lume a sistemelor de afaceri.

Acest program învață cum să se planifice, să inoveze și să se gestioneze sistemul economic mondial. Ca specialist în dezvoltarea afacerilor naționale și internaționale se pune accent pe implicarea în toate procesele interne - de la dezvoltarea primei idei pentru punerea în aplicare și de gestionare, tehnologie, managementul afacerilor la nivel mondial, afaceri pe internet, pe piețele internaționale și de inovare - acestea sunt unele dintre elementele incluse în acest program. Astfel, se obțin cunoștințe din multe domenii diferite. Crescând la maxim calificarea și competitivitatea specialistului la final de studiu pe piața forței de muncă.

Pentru mobilitatea la universitatea din Aalborg au fost propuse mai multe obiective generale, care să ajute la eficientizarea procesului de implementare și de tranziție al modelului de predare danez în Republica Moldova, astfel putem enumera obiectivele programate:

- ✓ Percepția funcționării metodei PBL în practică;
- ✓ Preluarea metodelor și tehnicilor de implementare a PBL;
- ✓ Înțelegerea metodelor de formare a grupurilor, coordonare și evaluare;
- ✓ Motivarea studenților în PBL;

- ✓ Motivarea întreprinderilor de a participa la PBL;
- ✓ Care sunt cele mai mari provocări din PBL.

Pentru deslușirea acestor obiective în cadrul mobilității la Universitatea din Aalborg a fost inițiat și pus la dispoziție un program foarte complex, compus din mai multe activități, training-uri, prelegeri, seminare, reexaminare, etc., toate prezentate prin prisma modelului de studiu danez, adică modelul PBL.

Astfel, pentru început la dispoziția noastră a fost pus un training de informare și inițiere în conceptul PBL la universitatea din Aalborg. Chiar începând cu prima zi, mentorii noștri, în persoana lui Romeo V. Țuran, Michael K. Simonsen și Valeria Gulieva, ne-au dezvăluit modul de desfășurare al modelului de studiu PBL, ne-au prezentat instrumentele de lucru și modul de formare al relațiilor dintre toate părțile implicate în acest program, adică începând cu administratorii programului, lectorii și studenții și finisând cu agenții economici. Deasemenea ne-a fost făcută cunoștință cu detalii asupra elaborării și implementării curriculei universitare, partajării în timp a cursurilor, sesiunilor, proiectelor etc.

La următoarea etapă a fost elaborat un workshop cu Olav J. Sorensen, care ne-a relatat și ne-a inițiat în PBL, explicând pas cu pas cum are loc desfășurarea studiilor la programele predate pe baza de PBL, care sunt momentele cheie și cum pot fi ele aplicate în practică, deasemenea au fost expuse principiile și experiența universității din Aalborg, filosofia universității, misiunea, rolul teoriei și cel al practicii etc.

Din punct de vedere practic, aplicarea modelului de studiu PBL ne-a fost prezentat la prelegerea de la cursul de statistică, care a fost realizată pe bază de lucru în grup. Deasemenea consultațiile realizate cu grupurile de lucru anticipând examenul, care ne-a reflectat destul de clar care este implicarea fiecărui student al grupului și care ne vorbește de participativitatea fiecăruia pentru realizarea a unui proiect comun.

Un alt obiectiv al nostru a fost înțelegerea modului de realizare a relațiilor cu agenții economici, cu ajutorul cărora studenții să își poată realiza studiul și realizarea proiectelor, acestea ne-au fost relatate la întrevvedere cu Keld Arenholt Christensen, care ne-a dezvăluit totalitatea metodelor aplicate de ei pentru formarea parteneriatelor, prin accentuarea responsabilităților și avantajelor tuturor părților implicate.

La una din întrunirile realizate ne-a fost explicat care este importanța metodologiei de cercetare fiind puse la baza de studiu al fiecărui program, pentru ai predetermine pe studenți chiar din primul an de studiu de a putea realiza proiecte asupra diferitor studii de caz, deasemenea de a putea determina problema și realiza cercetări în diferite domenii de desfacere, dând prin urmare soluții practice.

Pe lângă toate instrumentele utilizate propriu-zis în realizarea procesului de studiu, pentru rezultate cât se poate de eficiente este foarte important și condițiile de lucru al studenților și al staff-ilor, astfel am văzut că Universitatea din Aalborg este destul de amenajată cu săli specializate de lucru, atât pentru prelegeri în torente, cât și pentru seminare, precum și pentru lucru individual al grupurilor. Din punct de vedere informațional, Biblioteca este cea care asigură studenții cu o bază informațională destul de avansată. Din punct de vedere tehnic studenții și lectorii acestei instituții sunt asigurați cu condiții la cel mai înalt nivel de desfășurare al procesului de studiu.

În concluzii, programul de studiu PBL prezentat pe modelul danez este unul demn de urmat, ținând cont în special de efortul individual masiv depus de student pentru obținerea studiilor calitative. Totodată acest model de studiu oferă multe avantaje pentru mai multe părți implicate, adică sporirea relațiilor cu agenții economici, care vor servi ca suport informațional practic pentru studenți și ca răspuns, agenții economici, vor obține soluții moderne, inovative și obiective la problemele întâmpinate, absolut gratis. Dar pentru a ajunge la aceste rezultate va fi nevoie de foarte mult effort din partea Universității Moldovenești pentru a convinge agenții economici să permită persoanelor din afară să pătrundă în cercul de probleme al întreprinderii. Deasemenea va fi foarte dificil de a educa fiecare student în așa fel încât să înțeleagă că de deciziile sale depinde viitorul unei întreprinderi reale și de aceea responsabilitatea și angajamentul acestor soluții și propuneri trebuie să fie unul major.

Astfel, nu în ultim rând, pentru niște rezultate eficiente și comparabile, condițiile de realizare al programului de studiu trebuie să fie cât se poate de relative.

În ceea ce privește modul de desfășurare al mobilității academice, vreau să menționez că a fost organizată la cel mai înalt nivel, având reprezentare multidimensională, atât academic cât și cultural-turistică. Aceasta încă odată demonstrând seriozitatea organizatorilor de proiect și inițiativa sporită de colaborare. Prin acest considerent țin să aduc sincere recunoștințe pentru experiența partajată și timpul petrecut pe parcursul acestor două săptămâni alături de echipa noastră din Moldova.

Șchiopu Irina

Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul

04.01. 2017

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

Stihi Liudmila

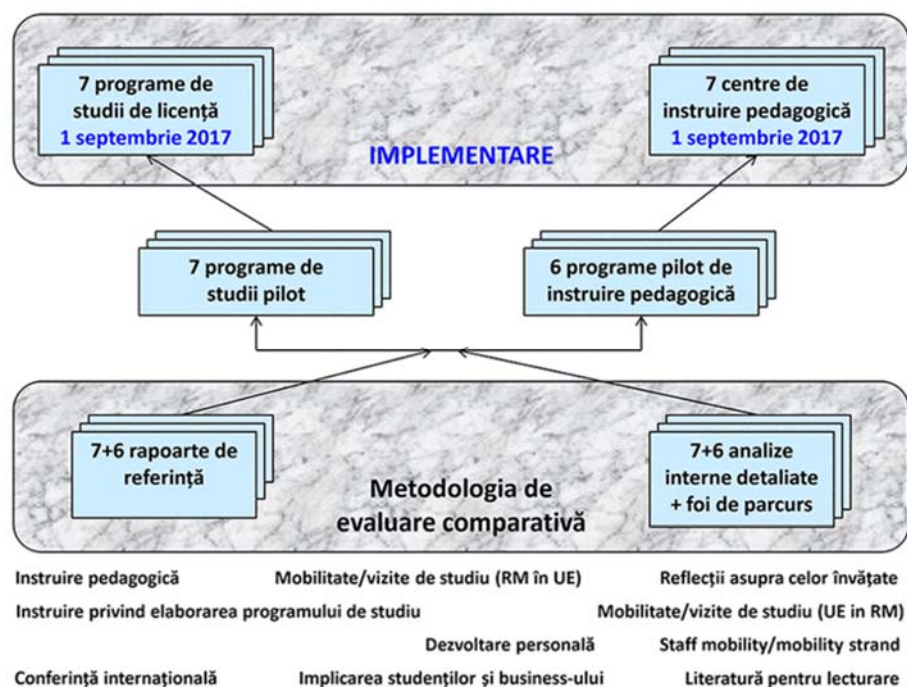
Dr., Conf.univ., catedra Management ASEM

Introducere despre PBLMD:

PBLMD este un proiect de trei ani finanțat cu sprijinul Uniunii Europene in cadrul programului Erasmus+.

Obiectivele specifice ale proiectului PBLMD sunt de a:

- Schimba cultura pedagogica existenta și abordările care sunt centrate pe profesor si axate pe transmiterea si acumularea cunoștințelor de la profesor la fiecare student in parte
- Insufla o cultura pedagogica alternativa care este centrata pe student
- Îmbunătăți calitatea metodologiilor de predare și învățare
- Îmbunătăți programele de învățământ superior si curricula respective
- Consolida relevanta programelor de studiu pentru piața forței de munca
- **Facilitarea colaborării eficiente dintre mediul de afaceri și universități întru corelarea cunoștințelor cu competențelor dezvoltate cu necesitățile întreprinderilor**

În perioada 7-18 noiembrie curent am realizat un stagiu de mobilitate la Universitatea din Aalborg, Danemarca. Scopul acestui exercițiu a fost familiarizarea cu sistemul de pregătire a specialiștilor în domeniul economic, utilizând metoda de învățare bazată pe probleme.

În cadrul acestei vizite eu am reprezentat 2 instituții partenere ale proiectului și anume: ASEM și Organizația pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (ODIMM). Astfel pentru mine au fost importante 2 mari direcții de învățare: cum de realizat transferul de cunoștințe prin dezvoltarea de competențe necesare în viața de zi cu zi, dar și în calitate de specialiști și cum să creștem gradul de implicare a mediului de afaceri(întreprinderi) în implementarea PBL pe parcursul perioadei de studii.

Pe perioada mobilității m-am familiarizat cu sistemul de pregătire al specialiștilor pentru mediul economic, cu metodele de lucru ale personalului didactic cât și cu modalitățile de colaborare cu întreprinderile pentru facilitarea implementării BPL în procesul de predare și sporirea nivelului de pregătire a viitorilor specialiști pentru piața forței de muncă.

Totodată am analizat curricula educațională pentru specialitatea Business Internațional, întru înțelegerea principiilor de realizare a unei oferte educaționale competitive pentru grupurile țintă implicate(studenți, întreprinderi, societate). De asemenea am studiat instrumentele de lucru utilizate în procesul de pregătire a specialiștilor și modul de oferire a acestor instrumente pentru studenți(în particular am văzut toate funcționalitățile sistemului MOODLE).

Astfel la nivelul de management al procesului de studii la universitate am evidențiat câteva aspecte importante care contribuie pozitiv la implementarea metodei PBL în procesul educațional, precum: disponibilitatea spațiilor pentru lucrul individual și în echipe pentru studenți și profesori; grad înalt de autonomie dar și responsabilitate a studenților față de procesul de învățare, divizare clară și logică a sarcinilor între departamente și secretariate, implementarea activităților de mentorat și de facilitatori ale profesorilor prin care se stimulează procesul de învățare și gândire critică.

Organizarea excelentă a spațiilor de lucru, permite studenților cât și personalului didactic să dedice suficient timp lucrului individual ori în echipe fără a crea inconveniente pentru ambele părți. Totodată studenților li se oferă suficiente spații pentru a crea, realiza sarcini, a discuta, a face schimb de păreri și cunoștințe.

Din punct de vedere al programului de studii am constatat că studenții au un număr de discipline pe semestru optim, ceea ce le permite să se dedice studierii și realizării la un nivel înalt a tuturor sarcinilor propuse de către profesori. Dacă ne referim la disciplinele opționale, ei nu sunt bombardați cu număr mare de discipline care deseori creează confuzii și dificultăți pentru studenți în alegerea opționalelor potrivite.

Un aspect important în procesul de predare, observat pe perioada de mobilitate a fost observarea rolului de facilitator și mentor al profesorului. Asistând la orele de prelegeri cât și la alte ore de consultații am văzut că profesorul are suficientă răbdare pentru a asculta părerea studentului chiar dacă ea este una greșită, însă prin tehnicile de adresare a întrebărilor încearcă să-l aducă pe student în direcția corectă fără ai indica ori spune cum este mai corect. Această metodă de lucru vine să stimuleze creativitatea studenților cât și capacitatea de a identifica soluții noi, lucrul în echipă și interacțiunea cu colegii.

Ce ține de posibilitatea preluării aspectelor învățate în cadrul acestei mobilități ași putea evindeția câteva lucruri pe care e voi aplica:

1. În cadrul disciplinei Managementul riscurilor în afaceri, pe care o țin la specialitatea Business și Administrare anul 3 de studii semestrul 5, voi pune accentul pe identificarea problemei, pentru dezvoltarea competenței de gândire analitică și formularea clară a ideii/părerii. De asemenea voi utiliza lucrul în grup pentru elaborarea lucrării de sinteză la finalul cursului. Voi oferi o mai mare libertate studenților în căutarea și analiza informației, în special voi pune accentul pe articole relevante publicate în țară și în afara țării.

2. Ca deținător al cursului voi elabora studii de caz bazate pe realitățile din RM pentru a le utiliza în procesul de predare dar și de realizare a activităților practice.

3. În calitate de reprezentant al ODIMM voi încerca să facilitez deschiderea IMM din Moldova pentru implicarea mai activă în procesul de instruire prin oferirea bazei pentru practica studenților.

Totodată, reprezentând ODIMM, organizația care poate contribui la crearea unei relații de colaborare dintre mediul de afaceri și universitate, în cadrul acestui stagiu, am realizat:

- vizită la incubatorul de afaceri NOVI. Este un incubator preponderent destinat studenților care își fac studii în Universitatea din Aalborg. Marea majoritate a serviciilor oferite de către acest incubator sunt asemănătoare cu cele pe care le oferă și IA din Moldova. Totuși aici tinerii au posibilitatea să obțină o finanțare pentru dezvoltarea ideii de afaceri doar în bază de concurs, care se realizează periodic, nu neapărat odată în an. De asemenea rezidenții incubatorului NOVI au posibilitatea să facă mici stagii de perfecționare în cadrul altor companii mai mari pentru a cumulare de experiență managerială, ori de ordin tehnic care ulterior favorizează o mai bună colaborare dintre companiile mici și cele mari. Deci companiile mari fac investiții în educarea și dezvoltarea competențelor manageriale și profesionale ale celor mici pentru ca în timpul colaborării dintre ele să nu apară multiple probleme. Deoarece incubatorul NOVI nu deține echipamente specifice, el colaborează cu marea majoritate a companiilor mari, prin oferirea

posibilităților rezidenților de a produce și a testa produsele elaborate la aceste întreprinderi. Incubatorul NOVI oferă și un spectru variat de servicii pentru nerezidenți pentru ai îndruma și ai motiva de a continua cu implementarea ideii de afaceri. Mai multe detalii puteți vedea pe situl lor <http://novi.dk/>. Alte servicii oferite de către incubator sunt: servicii de mentorat pentru rezidenți; Exchange programs pentru rezidenți în alte întreprinderi ori incubatoare, parcuri industriale; căutare de investitori în baza competiției de idei și planuri de afaceri; asistență pentru aplicarea la programe de suport de stat; organizarea de evenimente de networking, Pitch Game, Star-up Cafe, Kick Starter.

- am asistat la un proces de creare de parteneriate pentru realizarea practicii de semestru de către grupe de studenți și antreprenori. Pentru selectarea locului de practică, întreprinderile vin la universitate și fac prezentarea activității lor punând în fața studenților probleme reale pe care ei doresc ca pe parcursul practicii echipa de studenți s-o rezolve. Astfel în dependență de interesul manifestat de către echipele de studenți se face matchingul care are un impact semnificativ asupra ambelor părți. Pentru a intra în baza de date a universității pentru realizarea de către studenți a practicii, față de întreprinderi sunt următoarele cerințe: să activeze pe piață nu mai puțin de 5 ani; să aibă cel puțin 15-20 de angajați; să dorească să învețe de la studenți; să nu facă taină comercială din tată informația din întreprindere.

- **Susținerea sectorului IMM din partea statului**

La nivel de stat cu implementarea suportului pentru dezvoltarea IMM se ocupă mai multe organizații divizate pe nivele.

Astfel la macronivel ei au **Ministry of Business and Growth Denmark** care are aceleași atribuții ca și Ministerul nostru.

De asemenea la nivel macro ei au câteva **Consilii**: Consiliul de Inovare, Consiliul pentru Export, care realizează diferite studii și analize, în baza cărora statul elaborează politicile și programele de suport pentru IMM. Tot aceste consilii determină întreprinderile cu potențial de inovare și export, deoarece programele de stat sunt focusate de susținerea doar a acestor întreprinderi. Pentru identificarea acestor întreprinderi se utilizează metode de analiză 360 de grade, care include: analiza din punct de vedere al angajaților și a potențialului de resurse umane; analiza din punct de vedere a generării de venituri și valoare adăugată; analiza din punct de vedere al inovațiilor; analiza din punct de vedere al investițiilor necesare

La următorul nivel, de regiune ei au **5 Growth Houses**.

Activitatea acestor case de dezvoltare este axată preponderent pe dezvoltarea IMM la nivelul zonal. Aceste case au fonduri care în marea lor majoritate se formează din impozitele locale dar și din fondul de stat, însă sunt îndreptate spre creșterea companiilor locale într-un

parteneriat foarte strâns cu APL. Ce oferă aceste case: granturi pentru accesarea de servicii de consultanță, achitarea serviciilor de mentorat, granturi pentru dezvoltare. În țară nu prea este dezvoltat suportul sub formă de credite preferențiale, excepție fiind companiile orientate spre export. Aceste case mai dețin baze de date despre tot felul de investitori (business angels, investment funds, venture capital, crowdfunding) ori finanțatori de proiecte pe care antreprenorii o pot consulta în caz de necesitate în accesarea resurselor financiare.

Pentru stimularea tinerilor spre inițierea și dezvoltarea afacerilor în Danemarca se implementează mai multe programe cu suportul statului. Printre acestea sunt:

1. Start-up Denmark

<http://www.startupdenmark.info/>

2. Innovation Fund Denmark

<http://innovationsfonden.dk/en/node/245>

3. Nordic Start-up Bits

<http://www.nordicstartupbits.com/>

4. Clintec for green start-ups.

<http://www.greentechchallenge.eu/>

5. Nordea's accelerator program

<http://www.cfir.dk/en-GB/News/Pages/Nordea%E2%80%99s-accelerator-program-is-open-for-applications-.aspx>

6. Entrepreneurship in Denmark

<http://www.entrepreneurshipindenmark.dk/>

Linkuri utile

• <http://www.cfir.dk/en-GB/News/Pages/Fintech-DK-%E2%80%93-Financial-entrepreneurship-in-Denmark.aspx>

• Small Business Banking

<http://www.cfir.dk/Nyheder/AlleNyheder/Nyheder2016/Documents/SmallBusinessBanking.pdf>

• 2015, 2017 Global Entrepreneurship Index.

<https://thegedi.org/2015-global-entrepreneurship-index/>

Female Entrepreneurship Index

<https://thegedi.org/research/womens-entrepreneurship-index/>

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

În perioada 07 – 18 noiembrie 2016, am fost beneficiară a mobilității în cadrul Aalborg University din Danemarca, conform planului de activități al proiectului PBLMD.

Danemarca deține unul dintre cele mai apreciate sisteme de învățământ din lume. Mai mult, sistemul de învățământ danez pune accent pe descoperirea din timp a abilităților fiecărui elev în parte, la care adaugă responsabilitate și angajament. Întregul sistem este mai puțin teoretizat, fiind axat pe învățarea prin experiență. Cuvintele cheie ale sistemului de educație danez sunt: autonomie, participare, responsabilitate, încredere, stare de bine și fericire.

Fondată în anul 1974, **Universitatea din Aalborg (AAU)** este o instituție educațională relativ tânără, cu doar 40 ani de istorie, foarte modern și dinamică, devenită cunoscută pe plan internațional ca ”Experimentul Aalborg” sau ”Modelul Aalborg” datorită faptului ca universitatea oferă nu atât studii universitare tradiționale, cât obiecte inițial interdisciplinare cu o specializare ulterioară într-un domeniu anume.

Aalborg University oferă programe de studii atât cu predare în daneză, cât și în egleză. Cele din urmă sunt enumerate mai jos:

ART & TECHNOLOGY

CHEMICAL ENGINEERING AND BIOTECHNOLOGY

ECONOMICS AND BUSINESS ADMINISTRATION

ELECTRONICS AND COMPUTER ENGINEERING

IT, COMMUNICATION AND NEW MEDIA

LANGUAGE AND INTERNATIONAL STUDIES

MANUFACTURING AND OPERATIONS ENGINEERING

MEDIALOGY

ROBOTICS

SUSTAINABLE BIOTECHNOLOGY

Pentru mobilitatea la universitatea din Aalborg mi-am propus următoarele obiective generale:

- ✓ Percepția funcționării metodei PBL în practică;

- ✓ Preluarea metodelor și tehnicilor de implementare a PBL;
- ✓ Înțelegerea metodelor de formare a grupurilor, coordonare și evaluare;
- ✓ Motivarea studenților în PBL;
- ✓ Motivarea întreprinderilor de a participa la PBL;
- ✓ Care sunt cele mai mari provocări din PBL.

În cadrul mobilității am participat la mai multe activități care m-au ajutat să realizez obiectivele propuse.

În primul rând am participat la un training de informare despre specificul implementării conceptului PBL la universitatea din Aalborg. În cadrul acestei sesiuni realizată de Romeo V. Turan, Michael K. Simonsen și Valeria Gulieva, am făcut cunoștință în detalii cu curricula universitară, partajarea în timp a cursurilor, sesiunilor, proiectelor etc.

În cadrul workshop-ului cu Olav J. Sorensen au fost expuse principiile și experiența universității din Aalborg, filosofia universității, misiunea, rolul teoriei și cel al practicii etc.

Implementarea PBL în practică am putut să o observăm la cursul de statistică la care studenții au avut de rezolvat o sarcină pe grupuri iar la final au prezentat rezultatele.

Despre colaborarea cu agenții economici și anume modul în care se desfășoară parteneriatele, responsabilitățile părților, interesul fiecăruia, beneficiile colaborării au fost discutate la întâlnirea cu Keld Arenholt Christensen.

Am asistat la întâlnirea grupurilor de studenți cu coordonatorii de proiect înainte de examen. Aici a fost explicat modul de desfășurare a examenului și responsabilitățile fiecărui membru al grupului. Tot la această întâlnire am avut ocazia să comunicăm cu studenții pentru a afla mai multe detalii și păreri despre conceptul PBL.

Deasemenea, am asistat și la multe alte lecții sau întâlniri cum ar fi: metode de cercetare, reexaminarea studenților, consultații on-line etc.

Am avut posibilitatea de a comunica cu mai mulți studenți și astfel am ajuns la concluzia că ei apreciază modelul PBL și în mare parte văd doar avantaje pentru că prin lucrul în grupuri ei se pregătesc de sectorul real în care urmează să activeze iar sarcinile pe care le au îi responsabilizează foarte mult.

Pentru a înțelege mai bine modul de implementare a conceptului PBL și facilitățile care stau la baza lucrului în grupuri, am vizitate mai multe laboratoare, săli de clasă, biblioteca. Infrastructura și facilitățile pentru student sunt la cel mai înalt nivel. Aceștia au toate condițiile necesare pentru a se implica activ în procesul de studiu. Este de apreciat tendința instituției de a menține cât mai mult timp studenții în campus-ul universitar prin crearea locurilor de lucru în grupuri atât în holuri cât și prin amenajarea claselor pentru 4-6 persoane.

Biblioteca impresionează cu un design deosebit care pe lângă atmosfera plăcută deține și un valoros suport de cărți, studii, reviste științifice ș.a. Studenții au posibilitatea de a se documenta și a lucra într-un mediu studios.

Laboratoarele sunt dotate cu echipamente performante pentru petrecerea orelor clasice cât și realizarea studiilor de caz, proiectelor, demonstrațiilor etc.

Ceea ce mi-ar place cel mai mult să preluăm:

- Să introducem metode de evaluare mai eficiente care să reducă timpul de verificare a lucrărilor scrise;

- Să fie create spații de lucru pentru grupuri. Dacă studenții nu reușesc în timpul orei să termine lucru în grup, după ore ei sunt nevoiți să se întâlnească într-un loc în afara instituției ceea ce nu este deloc productiv;

- Să se creeze mai multe facilități atât pentru studenți cât și pentru profesori pentru a putea lucra cât mai mult timp în cadrul facultății;

- Să se utilizeze eficient spațiile disponibile;

- Să găsim agenți economici, instituții interesați să aibă o colaborare eficientă cu universitatea. Aceasta să acorde posibilitatea studentului de a obține cunoștințe, de a i se delega o sarcină, să i se dea responsabilități nu doar să facă copii la diferite documente și să plece fără cunoștințe;

- Să se organizeze întâlniri cu agenții economici în cadrul unei mese rotunde și fiecare dintre ei să își expună problema cu care se confruntă iar ulterior studenții să formeze grupuri în dependență de problema pe care vrea să o rezolve.

Apreciez nivelul înalt de organizare a acestei vizite de studiu. Mă bucur că pe lângă informația utilă pe care am preluat-o am avut timp să vizităm Aalborgul, să vizităm unele obiective turistice, culturale, să hoinărim prin orașul vechi, să facem cunoștință cu stilul de viață. Mulțumesc pentru această oportunitate!

Olesea VULPE

Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul

15.12.2016

RAPORT
asupra stagiului de mobilitate în cadrul proiectului
„PBLMD: Introducing Problem Based Learning in Moldova: Toward Enhancing
Students’ Competitiveness and Employability”,
Universitatea din Aalborg (UAA), Danemarca
în perioada 7 – 18 noiembrie 2016

Mobilitatea academică la Universitatea din Aalborg a avut loc în perioada 05.11.2016-18.11.2016. Scopul principal al mobilității a fost de a studia metodele predării bazate pe probleme, adică predarea centrată pe student, a colecta mai multe cunoștințe și abilități practice referitor la diferite metode folosite la AAU, a clarifica modul în care universitatea stabilește relații cu agenți economici. În acest sens, mobilitatea a fost foarte utilă și interesantă din punct de vedere profesional și aplicativ. În opinia mea, instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova, inclusiv și ASEM, au multiple posibilități de a adopta metodele PBL.

1. Identificarea domeniilor pe care le consider mai relevante:

1. Nivelul universității/facultății/departamentului

1.1. **Structura organizațională a universității.** AAU are o structură organizațională foarte logică, unde responsabilitățile și obligațiunile sunt foarte clare și concrete. Fiecare angajat are responsabilitățile sale și totodată nu este supraîncărcat. Universitatea include 19 departamente și 11 școli.

1.2. **Organizarea studiilor.** Prezintă interes faptul că fiecare semestru are un coordonator, care se ocupă cu formarea orarului studiilor, este responsabil de formarea grupurilor, comunică cu supervizorii. Programul studiilor se coordonează înaintea de începerea anului universitar.

1.3. **Cooperarea AAU cu stakeholder-ii.** Universitatea are relații strânse cu mediul de afaceri. La nivelul universității este o persoană angajată special pentru colaborarea cu companiile. AAU colaborează cu 250-300 companii, care au cel puțin 3 ani de experiență, 15-20 colaboratori. Deseori după elaborarea proiectelor, studenții se angajează la compania la care au petrecut practica.

2. Nivelul programului de studiu

2.1. **Implementarea PBL.** Universitatea din Aalborg promovează metoda de predare bazată pe student – PBL (Problem Based Learning). Toate prezentările, cursurile, lucrările practice (și, anume, colaborarea în grup) sunt bazate pe principiile PBL. Altfel spus, are ca scop de bază identificarea și soluționarea problemelor din business-ul real în echipe.

2.2. **Structura programului de studii.** Analiza detaliată a structurii programului de studii la specialitatea Economics and Business Administration la Universitatea din Aalborg ne-a ajutat să înțelegem logica și punctele forte ale programului. Fiecare semestru are câteva module, fiecare modul include un număr anumit de discipline. Metoda PBL presupune elaborarea proiectelor în fiecare semestru. Proiectele sunt interdisciplinare, se elaborează în echipe de 5 persoane. În primul semestru este un modul care le propune studenților să se familiarizeze cu noțiunile de bază a principiilor PBL (Problem Oriented Understanding of Society).

2.3. **Utilizarea metodelor bazate pe student.** Pe parcursul mobilității am avut posibilitate să asistăm la unele ore (Practical Statistics, Modern Denmark), după care am înțeles mai aprofundat esența metodelor bazate pe student. De exemplu, la disciplina Practical Statistic studenții au avut posibilitate să-l asculte pe profesor (repetarea noțiunilor de bază) și deodată au primit sarcina practică (analiza datelor statistice în sistem Moodle), după lucrul în echipe ei au prezentat concluziile sale referitor la obiectul studiat. Este important, că studenții din primul an învață teoria în legătură cu practica. Consider că curriculumul universitare la ASEM trebuie să conțină partea aplicativă atât la disciplinele de specialitate, cât și la obiectele generale.

La Modern Denmark am atras atenția la modul de predare a profesorului: studenților li se dă punctele principale în evoluția Danemaricii, restul materialului studentul trebuie să învețe de sinestătător. Profesorul le recomandă studenților diferite surse de studiere a materialului – manuale, filme, prezentări pe platforma Moodle. Abordarea dată diferă de predarea obișnuită a materiei, atunci când profesorul explică și tratează diferite noțiuni, reieșind din cunoștințele, impresiile și viziunea sa. Consider că modalitatea dată trebuie să fie preluată în instituțiile noastre în cadrul predării bazate de student, deoarece oferă studentului posibilitatea de a gândi independent, a formula concluziile bazate pe studierea mai multor surse.

3. Nivelul structurii de sprijin

3.1. **Condiții create pentru profesori.** Fiecare profesor în Universitatea din Aalborg își are un cabinet personal, unde poate să lucreze, să se concentreze asupra lucrului cu studenții prin intermediul internetului sau asupra lucrului științific, deoarece aceste două direcții joacă un rol foarte important în ocupațiile lui.

3.2. **Biblioteca universitară.** În universitate sunt create toate condițiile pentru studierea materiei necesare. Biblioteca este dotată cu cele mai noi ediții la toate specialitățile, atât cărți, cât și publicații electronice. Spațiile sunt foarte comode pentru lucrul individual sau în grup.

3.3. **Baza tehnico-materială pentru implementarea PBL.** Universitatea dispune de multe săli mici pentru lucrul în grup, toate sălile sunt dotate cu tehnica necesară. Sălile mari pentru predarea cursurilor în torent au echipament modern. În campusuri este acces la internet.

II. Reflecții asupra unei probleme de la fiecare nivel.

1. Cooperarea universității cu agenți economici

Participarea la workshop-urile organizate în cadrul mobilității ne-a oferit posibilitatea să înțelegem mai bine organizarea colaborării AAU cu diferite companii. Este o practică foarte interesantă din punct de vedere al posibilității implementării în universitatea noastră. Am identificat modalități de selectare a agenților economici, compania trebuie să corespundă următoarelor criterii: cel puțin 3 ani de experiență și 15-20 de angajați. Un interes deosebit prezintă organizarea practicii studenților, alegerea companiilor de către studenți și a studenților de către companii, prezentările antreprenorilor, concursurile organizate la finisarea elaborării proiectelor. În structura universității activează o persoană care are ca scop de bază a activității sale organizarea relațiilor cu agenții economici. Practica dată ar putea fi preluată la ASEM, dar, în opinia mea, principala problemă care stă la baza colaborării între agenții economici și universitatea în Republica Moldova - este modul "închis" de activitate a companiilor și nedorința a marii majorități de a se implica în viața socială.

2. Elaborarea proiectelor în grup

Un interes deosebit îl prezintă formarea echipelor care se efectuează după anumite criterii: echipa include 5 persoane, trebuie să fie internațională, studenții prezintă CV-urile sale, cu indicarea intereselor de cercetare și abilitățile existente. AAU utilizează diferite metode de formare a echipelor, unul dintre care este selectarea studenților în echipe după preferințele lor în ceea ce privește domeniile de cercetare. Studenții indică domeniile pe care doresc să le studieze, după aceasta se analizează preferințele și se face gruparea după interesele comune de cercetare. În opinia mea, metoda dată este utilă și pentru universitatea noastră, în primul rând, deoarece permite să unească studenții conform intereselor de studiu și preferințele în subiectele de cercetate. Studenților noi li se predă un curs de inițiere în PBL. Se practică participarea activă a studenților în elaborarea curriculumurilor, consiliilor de studii. Fiecare echipă are un supraveghetor la nivelul universității. În semestrul 5 studenții cercetează problema la nivel de o companie, în semestrul 6 – la nivel de domeniu. Consider că experiența dată ar putea fi preluată și la ASEM în cadrul elaborării proiectelor semestriale sau de licență. Proiectele trebuie să fie interdisciplinare, ca să creeze condiții pentru dezvoltarea atât a cunoștințelor teoretice, cât și a practicii.

3. Dotarea tehnico-materială a sălilor pentru implementarea PBL

În opinia mea, este destul de dificil să ne apropiem de nivelul AAU, dar totuși este posibil din contul dotării sălilor cu tehnică corespunzătoare: table diverse, o sală pentru conferințe video.

În ASEM sunt multe auditorii nu prea mari destinate pentru orele de seminare, care pot fi reutilitate pentru activitățile în grup: rearanjarea echipamentului pentru o mai mare comoditate, conectarea la Internet. Pe lângă aceasta, auditoriile mari sunt dotate cu proiectoare care la fel reprezintă un plus pentru organizarea lecțiilor. Sala mare a bibliotecii permite realizarea cercetărilor teoretice, precum și accesul larg la resursele electronice și literatura străină va permite implementarea principiilor PBL.

Dorogaia Irina

ASEM

28.11.2016